

NYFUNN AV MINERALER I NORGE 2002-2003

Leif Roger Størseth
5575 Aksdal

MINERALER HAUGALANDET – EN OPPDATERING

I Stein nr. 2/2003 gis det en fin oversikt over nye mineralfunn i Norge, dessverre med en altfor mangelfull oversikt over Rogaland.

Jeg kan kun ta for med det som er funnet i Nord-fylket og aller sørligste deler av Hordaland, som er virkeområdet for Haugaland Geologiforening. Først kommentarer til de to funnplassene som ble referert i Stein:

Møllandsvåg, lokalitetens riktige navn er Mølstrevåg, som ligger i Sveio (Hordaland): Forekomsten framkom flere år siden ved utvidelse av industritomt, og de nevnte mineraler er for en stor del uttømt. Leirfylte sprekker kan fortsatt gi spisse, fargeløse kalsittxls, ellers er de lite å finne. Ametysten finnes i en rekke pene stuffer hos lokale samlere, men fargen har visst seg noe svak for dagslys, og har dels gått over til en grålig tone.

Karmøy – Flyplassveien: zoisitten ble innsendt til Hans Jørgen Berg på Tøyen for XRD, og viste seg å være clinozoisitt.

Hans Jørgen har for øvrig hjulpet til med flere andre etterfølgende XRD-analyser.

Ellers har en del aktivitet de siste årene vært i tilknytning til pegmatittene i Vats (Vindafjord):

Beryll har lenge vært kjent fra den meget store Krakkanut-pegmatitten, og ble også funnet i fingerstore, dog matte og grågrønne xls ved besøk i 2002. Mineraler er imidlertid også funnet i Årli-pegmatitten noe lenger nord, uten krystallform med i gullige, cm-store aggregater.

Gahnitt finnes fortsatt i Thors gruve, i opptil 3 cm store mørkegrønne aggregater som en noe glimmeromvandlet på kantene. De beste

stoffene har vist seg å ha en ikke ubetydelig kommersiell verdi.

Spessartin finnes stadig i småpene stuffer fra Årli-pegmatitten, velutviklede xls opp til 15 mm på kanten av cleavelandittaktig feltspat og kvarts.

Almandin finnes i opptil 3-4 cm, dels velutviklede xls, men mest i drøye masser, i Thors gruve.

Ferricolumbitt ble funnet i 2002 i Krakkanuten, analysert både på XRD og kjemisk av Alf Olav Larsen. Det er ikke dokumentert funnet av denne tidligere her. Ikke nærmere bestemt columbitt skal også være funnet i Årli-pegmatitten.

Arsenkis: En annen nyhet fra 2002; arsenkisen ble funnet i flere sammenhenger i Krakkanuten, dels i fast fjell. XRD har bekreftet dette, og en stoff er grundig analysert av NGU for spor-metaller, og dette viste anrikning av vismut og sølv, også noe gull. NGU har også laget slip av stoffen. Disse viste tallrike inneslutninger av gedigent vismut samt noen få partikler av et annet, pr. august 2003, ikke identifisert sulfosal. Ved mikroskopering er det også funnet et annet mineral som randsone rundt arsenkis, et antatt vismutoksyd.

Også turmalin og flusspat ble funnet i 2002 i Krakkanuten, men i en helt underordnet paragenese.

Molybdenglans og blågrønn apatitt er funnet i én stoff hver på kvartsganger i steinbrudd ved Knapphus i Vindafjord.

Turmalin, antatt schørl, er funnet i flere pegmatittlinser rundt Tysvær; nord for Stakkestadvatnet, på Aksdal og i kant av nytt boligfelt på Grinde.

Løllinggitt er påvist sammen med arsenkis under mikroskopering av kismineralisering fra Haugalandet.

Allanitt ble funnet i utsprengt materiale fra lite steinbrudd i Skåredalen rett v/Haugesund. Min. opptrer som opptrer cm-store euhedrale korn i rødomvandlede soner/årer i gneisgranitt, og er bekreftet av XRD. Brunlig omvandling rundt kornene antyder en viss radioaktivitet.

Hematitt ble funnet i 2000 i årer og dels pene

rosetter på sprekker i gneisgranitter i forbindelser med grunnarbeider til nye Skåredalen skole.

Ilmenitt ble funnet i 2002 i underordnet mengde i flate xlsaggr. i kvartsgang ved golfbanen i Sveio kommune.

Tremolitt, fuchsitt og talk er funnet i forbindelse med ultramafiske bergarter v/Burmaveien på Karmøy.

For å konkludere ønsker jeg også å trekke fra en funn fra sommeren 2003, av 1 cm stor brookitt-krystall fra adular/kvartsganger i grønnstein i Valldalen i Røldal. Dette er ikke en del av det demografiske Hauglandområdet, men definitivt del av virkeområdet til foreningen.

Haugalandet er altså slettes ikke så uspenning, og spesielt Krakkanuten vil i framtiden kreve flere undersøkelser.